

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

JIHOČESKÁ UNIVERZITA

Pedagogická fakulta

Katedra anglistiky

**Jindřich VIII. a jeho manželky ve výuce anglického jazyka
metodou CLIL
Závěrečná práce**

Vedoucí: doc. PhDr. Lucie Betáková, MA, Ph.D.

Vypracovala: Mgr. Lenka Cahová

České Budějovice 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svoji závěrečnou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské závěrečné práce, a to v nezkrácené podobě - v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných ... fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne.....

podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem, kteří mi byli při psaní závěrečné práce nápomocní a podporovali mě, a také vedoucí této závěrečné práce doc. PhDr. Lucie Betáková, MA, Ph.D. za cenné připomínky.

Anotace

Závěrečná práce se zabývá využitím metody CLIL (Content and Language Integrated Learning) ve výuce předmětů anglický jazyk a dějepis na základní škole. Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části je definovaná a popsána metoda CLIL. Další částí je zasazení předmětů anglický jazyk a dějepis do Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (RVP ZV) a do Školního vzdělávacího programu (ŠVP). Praktická část se věnuje jedné vyučovací hodině dějepisu v anglickém jazyce prostřednictvím metody CLIL. Poslední část se zaměřuje na průběh odučené hodiny.

Abstract

The final thesis focuses on the use of the method called CLIL (Content and Language Integrated Learning) for teaching English language and History. The thesis is divided into two parts. The first section introduces CLIL itself. Next part studies the position English Language and History within the Framework Education Programme for Primary Education and School Education Programme. The second section introduces one lesson of teaching History in English by CLIL. The final part introduces process of teaching and evaluation of the lesson.

Obsah

Úvod.....	6
I. TEORETICKÁ ČÁST	8
1. Výuková metoda CLIL	9
2. Rámcový a školní vzdělávací program pro základní vzdělávání.....	12
2. 1. Rámcový vzdělávací program.....	12
2. 1. 1. Anglický jazyk v RVP ZV	12
2. 1. 2. Dějepis v RVP ZV	13
2. 2. Školní vzdělávací program (ŠVP).....	13
2. 2. 1. Anglický jazyk v rámci ŠVP.....	14
2. 2. 2. Dějepis v rámci ŠVP	14
II. PRAKTICKÁ ČÁST	15
3. Koncept hodiny	16
4. Příprava na hodinu	19
5. Průběh a reflexe hodiny	23
Závěr	27
Seznam použité literatury.....	28
Seznam obrázků	29
Seznam příloh.....	30
Přílohy	

Úvod

Jako téma mé závěrečné práce jsem si vybrala výuku jedné hodiny prostřednictvím metody CLIL. Za svou krátkou učitelskou praxi jsem se dosud s metodou CLIL nesetkala, proto mě zaujalo, že se budu moci přiučit něčemu novému. Kromě anglického jazyka vyučuji český jazyk a dějepis na základní škole. Vzhledem k tomu, že dějepis je můj nejoblíbenější předmět a nejraději ho vyučuji, pokusím se aplikovat metodu CLIL právě na výuku dějepisu. Pokusím se připravit na jednu vyučovací hodinu dějepisu. Konkrétně se zaměřím na velmi zajímavé období anglických dějin a to období vlády Tudorovců. Na základě Školního vzdělávacího programu školy, kde vyučuji angličtinu, český jazyk a právě i dějepis, se snažím o propojování svých aprobačních předmětů. Proto volím historické téma z anglických dějin, aby se žáci dozvěděli o historii země, kde se mluví jazykem, který se ve škole učí. Vyučovací látka o vládě Tudorovců časově koresponduje s anglickou gramatikou, kterou plánuji zařadit do své přípravy. Vzhledem k tomu, že se jedná o historické téma, je jistě vhodným jazykovým doplněním anglická gramatika minulého času. Z období vlády Tudorovců si vyberu pouze jednoho panovníka – Jindřicha VIII. a jeho manželky. Jindřich VIII. byl velmi kontroverzní panovník se svými šesti manželkami a myslím, že toto téma žáky zaujme.

Práce bude rozdělena do dvou hlavních částí – část teoretická a praktická. V teoretické části se pokusím stručně nastínit, co to vlastně metoda CLIL je. Dále se v této části budu věnovat Rámcovému vzdělávacímu programu pro základní vzdělání a Školnímu vzdělávacímu programu, abych správně zařadila plánované učivo do ročníku a fáze vzdělávacího procesu. V praktické části se pak budu věnovat samotné přípravě na hodinu, kdy se budu snažit přesně popsat jednotlivé kroky hodiny. Nakonec bude následovat zhodnocení celého projektu, co se povedlo podle plánu a co se naopak nepovedlo a co by se příště mělo udělat jinak. Cílem práce je ukázat možnosti propojení učiva dějepisu s anglickým jazykem. Ráda bych, aby se práce stala inspirací pro ty, které tato metoda také zaujala, a

chtěli by ji vyzkoušet. Také bych ráda ukázala žákům nové možnosti, jak využívat anglický jazyk a některým změnit postoj k cizím jazykům.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Výuková metoda CLIL

Metoda CLIL neboli Content and Language Integrated Learning znamená v českém překladu integrovanou výuku cizího jazyka a nejazykového předmětu. Pro tuto metodu je charakteristické, že učitel vyučuje v jazyce, který není mateřským pro něj ani pro žáky. To ale neznamená, že by se v hodině nemohl vůbec využívat mateřský jazyk. Právě naopak je vhodné zapojit i jazyk mateřský.¹ Poprvé se tato metoda začala v Evropě využívat v roce 1994, ale prapůvod této metody můžeme hledat hluboko ve starověku nebo středověku. Velice blízké metodě CLIL je využívání latiny jako světového jazyka. Lidé mluvili na univerzitách pouze latinsky a skrze ni se učili dalším oborům, jako je například medicína, právo nebo ostatní vědecké obory.² Ovšem poprvé termín CLIL byl použit v roce 1996 na finské univerzitě v Jyväskylä a také v rámci Evropského programu pro vzdělávání v Holandsku. V roce 1995 Evropská komise přijala Bílou knihu vzdělávání, ve které bylo zdůrazněno plurilingvní vzdělávání v Evropě. Podle Bílé knihy může metoda CLIL sehrát důležitou úlohu. V průběhu 90. let se charakter výuky, kterou označujeme CLIL, proměňoval a dnes se stal podle autorů knihy *Clil ve výuce*: „specifickým typem výuky integrujícím postupy didaktiky cizího jazyka a didaktiky nejazykového vyučovacího předmětu.“³ Metodu CLIL by měl využívat učitel, který je specialistou v jednom nebo více nejazykových předmětech a samozřejmě i v jazykovém předmětu.⁴ V praxi ovšem často využívají tuto metodu učitelé odborného předmětu, kteří ovšem nejsou příliš zkušení v cizím jazyku. Aby metoda CLIL byla i přesto úspěšná, je

---

¹ HANUŠOVÁ, S., VOJTKOVÁ, N.: *Metoda CLIL a její využití při výuce aneb 7 pádů CLILu*. In: KOLEKTIV AUTORŮ: *Metodický poradník učitele cizího jazyka*, Ústí nad Labem 2013, s. 122.

² MEHISTO, P., MARSH, D., FRIGOLS, M. J.: *Uncovering CLIL*. Oxford 2008, s. 9.

³ ŠMÍDOVÁ, T., TEJKALOVÁ, L., VOJTKOVÁ, N.: *CLIL ve výuce. Jak zapojit cizí jazyky do vyučování*. Praha 2012, s. 9.

⁴ BAĪDAK, N., MÍNGUEZ, M. L. G., OBERHEIDT, S.: *Content and Language Integrated Learning (CLIL) at School in Europe*. Brusel 2006, s. 41.

doporučováno, aby učitel odborného předmětu konzultoval plánování výuky s učitelem cizího jazyka.⁵

Na metodickém portálu RVP se říká, že se v rámci metody CLIL jazyk stává součástí vybraných vyučovacích neязыkových předmětů a dochází k integraci. Díky metodě CLIL se do výuky neязыkového předmětu z jazykového předmětu dostává:

1. přirozené použití jazyka (komunikace)
2. výrazně uzpůsobený vyučovací obsah v cizím jazyce (obsah),
3. přesnější analytické myšlení (poznávání)
4. interkulturní poznávání (kultura).

Jedná se o tzv. koncept čtyř C. Tento koncept odpovídá hlavním principům RVP ZV a z pohledu školního vzdělávacího programu představuje:

1. komunikaci, která je založena na vzdělávacím obsahu cizího jazyka a kompetenci komunikativní
2. obsah založený na vzdělávacím obsahu neязыkového vyučovacého předmětu
3. poznávání na základě očekávaných výstupů
4. kultura založena na vzdělávacím obsahu průřezových témat.⁶

A nyní se podívejme prakticky, jak by měla vypadat hodina, kde učitel využije metodu CLIL. Když učitel začíná s plánováním, měl by si nejdříve zjistit, co už žáci znají nejenom v odborném předmětu, ale také na jaké jsou jazykové úrovně daného jazyka. Dále by si učitel měl ujasnit cíle, kterých chce dosáhnout. Pokračuje vytvořením vhodných aktivit, které zařadí do jednotlivých fází CLIL hodiny. Hodina by měla být zahájena tzv. zahřívacími aktivitami. Mělo by se jednat o cizojazyčnou aktivitu, která žáky připraví na to, že hodina bude probíhat v cizím jazyce. Další aktivity se označují jako tzv. doplňkové. Tyto aktivity se využijí, když jsou někteří žáci dříve s prací hotoví než ostatní. Může se jednat o různé křížovky nebo hádanky. Mělo by se jednat o aktivity, které neruší ostatní

---

⁵ HANUŠOVÁ, S., VOJTKOVÁ, N.: *Metoda CLIL a její využití při výuce aneb 7 pádů CLILu*. In: KOLEKTIV AUTORŮ: c. d., s. 123.

⁶ <http://clanky.rvp.cz/clanek/k/z/17569/CLIL-A-RAMCOVE-VZDELAVACI-PROGRAMY.html/>.

pracující žáky. Hodina CLIL by měla přebírat zásady hodiny cizích jazyků, kdy se střídají aktivity zaměřené na mluvení, psaní a na poslech a čtení. V průběhu hodiny by se nemělo zapomínat na reflexi, aby si učitel ověřil, jestli žáci všemu rozumí. Kromě látky, kterou se naučili, by se měla reflexe týkat i jazykových struktur, které se objevily v průběhu hodiny.⁷

A jak by měly vypadat správné aktivity použité v hodině CLIL?

Učitel by se měl především zamyslet nad formulací otázek, a jaké úkoly žákům zadá. Mezi vhodné aktivity podle knihy CLIL ve výuce patří cvičení na výběr z možností, kdy žáci vyberou jednu správnou možnost, popřípadě variantou těchto úkolů může být cvičení, kde žáci odpovídají pouze ano nebo ne. Další aktivitou je spojování částí vět, doplňování slov do vět, uspořádávání textu nebo nacházení rozdílů. V hodinách je vhodné využívat i multimédia a pohyb. Samozřejmostí je zapojení i jazykových aktivit na rozvoj gramatiky. Aktivit, které učitel může využít, je velké množství. Učitel odborného předmětu se může inspirovat, jaká cvičení zadávat na procvičení jazykových dovedností, v učebnicích cizího jazyka.⁸

Podle Hanušové a Vojtkové (2013) nabízí CLIL řadu příležitostí. Na prvním místě je to příležitost inovovat výuku a uplatnit nové postupy a metody, příležitost obohacovat škálu materiálů, které jsou využívány ve výuce. Dále je to příležitost k týmové spolupráci a také je to příležitost pro učitele, kteří by si měli uvědomit, jak je nutná potřeba se dále vzdělávat. Učitelé odborných předmětů tak mohou rozvíjet své jazykové kompetence a naopak učitelé cizích jazyků mohou proniknout do výuky odborných předmětů.⁹

---

⁷ ŠMÍDOVÁ, T., TEJKALOVÁ, L., VOJTKOVÁ, N.: c. d., s. 31 - 39.

⁸ Tamtéž, s. 46 – 59.

⁹ HANUŠOVÁ, S., VOJTKOVÁ, N.: *Metoda CLIL a její využití při výuce aneb 7 pádů CLILu*. In: KOLEKTIV AUTORŮ: c. d., s. 127 – 128.

2. Rámcový a školní vzdělávací program pro základní vzdělávání

2. 1. Rámcový vzdělávací program

Rámcový vzdělávací program stanovuje konkrétní cíle, formy, délku a povinný obsah vzdělávání, organizační uspořádání a zásady pro tvorbu školních vzdělávacích programů. Rámcových vzdělávacích programů je několik. Pro každý stupeň vzdělávání je vydaný jeden. Nás bude zajímat Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (dále RVP ZV).

2. 1. 1. Anglický jazyk v RVP ZV

RVP ZV rozděluje obsah vzdělávání do osmi vzdělávacích oblastí. Anglický jazyk spadá do vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace. Podle RVP ZV cizí jazyk přispívá k chápání a objevování skutečností, které přesahují zkušenosti zprostředkovaných mateřským jazykem. Osvojování cizích jazyků pomáhá snižovat jazykové bariéry a napomáhá jednotlivcům k lepším příležitostem v budoucím pracovním uplatnění. Předpokládá se, že žáci na základních školách v cizím jazyce dosáhnou minimálně úrovně A2 (podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky).

Cílem výuky cizího jazyka podle RVP ZV je vést žáky k:

- rozvíjení pozitivního vztahu k mnohojazyčnosti a respektování kulturní rozmanitosti
- vnímání a postupnému osvojování jazyka jako prostředku k získávání a předávání informací, k vyjádření jeho potřeb i prožitku a ke sdělování názorů
- zvládnutí pravidel mezilidské komunikace daného kulturního prostředí a rozvíjení pozitivního vztahu k jazyku v rámci interkulturní komunikace

Z hlediska metody CLIL je především důležitý druhý bod, protože i cílem metody CLIL je jazyk prostředkem ke sdělování názorů a předávání informací.

2. 1. 2. Dějepis v RVP ZV

Protože se tato práce bude zabývat jednou částí anglických dějin, je do této kapitoly zařazena i výuka dějepisu.

Dějepis RVP ZV zařazuje do vzdělávací oblasti Člověk a společnost. Díky této vzdělávací oblasti žák získává znalosti a dovednosti, které jsou potřebné pro jeho aktivní zapojení do života v demokratické společnosti. Dějepis přináší základní poznatky o konání člověka v minulosti. Hlavním posláním dějepisu je uchování historické paměti hlavně kvůli předávání historické zkušenosti. Hlavní je učení se událostem, které ovlivnily vývoj společnosti a zasáhly i do naší současnosti. Žáci by měli být vedeni, že dějepis není jenom soubor faktů a závěrů, ale měli by se snažit klást otázky, jak asi bude vypadat prostřednictvím minulosti budoucnost.

Cílem výuky dějepisu podle RVP ZV je vést žáky k:

- rozvíjení zájmu o současnost a minulost vlastního národa i jiných kulturních společenství
- hledání paralel mezi minulými a současnými událostmi a jejich porovnávání v evropském i celosvětovém měřítku
- vytváření schopnosti využívat jako zdroj informací různorodé verbální i neverbální texty společenského a společenskovedního charakteru¹⁰

2. 2. Školní vzdělávací program (ŠVP)

Školní vzdělávací program si vydává každá základní škola samostatně a musí být v souladu s RVP ZV. ŠVP stanovuje konkrétní cíle vzdělávání, délku, formy, obsah a časový plán vzdělávání. Jsem učitelkou na Základní a mateřské škole v Brtnici, proto v této části práce budu odkazovat k ŠVP této školy, který byl zpracován podle RVP ZV.

---

¹⁰ <http://www.nuv.cz/t/rvp>.

2. 2. 1. Anglický jazyk v rámci ŠVP

Anglický jazyk se na druhém stupni vyučuje v šestém až v devátém ročníku. Primární je rozvoj komunikačních dovedností, kterým je podřízena i výuka gramatiky. Hlavním cílem je naučit žáky aktivně používat angličtinu v běžných životních situacích. Žáci se také seznamují s reáliemi anglicky mluvících zemí je dáno do souvislosti se znalostmi získanými v dějepise a zeměpise. Výuka probíhá v půlených třídách. Časová dotace jsou tři hodiny týdně ve všech ročnících. Celý projekt je připravován pro sedmý ročník základní školy. Podle ŠVP by žáci tohoto ročníku měli být seznámeni s okruhy – domácí povinnosti, zvířata, jídlo, počasí, popisná přídavná jména, volný čas. Z gramatiky se jedná především o zvládnutí přítomných časů a také času minulého.

2. 2. 2. Dějepis v rámci ŠVP

Tento předmět se vyučuje v šestém až devátém ročníku vždy dvě hodiny týdně. Obsahem je seznámení žáků se základními poznatky o konání člověka v minulosti, rozvíjení časových a prostorových představ. Do předmětu jsou zapojovány i regionální dějiny. Výuka dějepisu se propojuje i s ostatními výukovými předměty, mezi něž patří i anglický jazyk. Z učiva je do dějepisu v 7. ročníku zařazováno období středověku až počátky novověku. Právě do období novověku můžeme zařadit látku, kterou bych v rámci projektu s žáky probrala. Konkrétně období Jindřicha VIII. můžeme zařadit podle ŠVP do období reformace a protireformace a evropské kultury v 16. stol.¹¹

---

¹¹ Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání. Ukaž, co umíš. Brtnice 2016.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

Pro praktickou část své práce jsem si vybrala zpracování přípravy metodou „CLIL“ jednu vyučovací hodinu. Hodina angličtiny se bude prolínat s hodinou dějepisu. Cílem hodiny bude, aby si žáci osvojili informace historické, ale také aby si procvičili v angličtině vybraný gramatický jev. Tématem hodiny bude anglický panovník Jindřich VIII. Zaměřím se nejenom na jeho osobu, ale také na jeho šest manželek. Na začátku hodiny se budu žáky snažit motivovat pomocí obrázku Jindřicha VIII., který si popíšeme a zjistíme tak základní informace o tomto panovníkovi. Žáci během hodiny budou pracovat s textem, který se věnuje Jindřichovi VIII. a jeho manželkám. K textu dostanou pracovní list, na kterém budou čtyři úkoly, které během hodiny nebo za domácí úkol zpracují. Konec hodiny bude zakončen závěrečným shrnutím informací, které se za hodinu dozvěděli.

Hodina je určena pro žáky 7. třídy na konci školního roku, kdy se podle ŠVP školy, kde pracuji, vyučuje jednak Jindřich VIII. v dějepise a jednak minulý čas v angličtině. Hodina by tedy byla braná jako úvodní pro probírání tohoto panovníka. Protože hodinu nebudu mít možnost vyzkoušet v 7. třídě v době, kdy se tato látka bude probírat, použiji tuto přípravu v 8. třídě. Nebude se tedy jednat o probírání nové látky, ale především o opakování.

3. Koncept hodiny

Téma hodiny: Jindřich VIII. a jeho ženy.

Délka trvání: 45 minut – běžná vyučovací hodina

Třída: 7., 8.

Cíle předmětu dějepis:

- seznámit se s částí anglických dějin, konkrétně s postavou krále Jindřicha VIII., s jeho životem a s typickými rysy jeho vlády
- cílem bude také pochopit jeho sňatkovou politiku a církevní záležitosti

Cíle jazykové (anglický jazyk):

Řečové dovednosti:

- komunikace na zadané téma
- porozumění textu a vyjádření vlastních myšlenek
- příspěvní do diskuze svými poznatky
- popis obrázku

Slovní zásoba:

- seznámení se s novými anglickými pojmy, které jsou spojeny s probíraným tématem: **DIVORCED, BEHEADED, WIDOW, FIERCE-LOOKING, CHOPPED OFF, RELIGION, EXPLORE, SAILED OFF, RULE**

Gramatika:

- procvičení používání minulého času – opakování nepravidelných sloves, tvoření otázek slovesa to be a pomocí did u významových sloves (procvičení správného slovosledu při otázce)
- procvičení přítomného času prostého při popisu obrázku, vazba there is/ there are
- odpovědi na otázky

Klíčové kompetence

V hodině se bude uplatňovat několik klíčových kompetencí. Jedná se o:

- Kompetence k učení: žáci budou vyhledávat a třídit informace z textu a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využijí v procesu učení
- Kompetence k řešení problémů: vyhledají informace, které jim napomohou k řešení úkolů

- Kompetence komunikativní: formulují a vyjádří své myšlenky a názory o daném tématu v logickém sledu, budou naslouchat promluvám druhých lidí, porozumí jim a vhodně na ně zareagují
- Kompetence sociální a personální: účinně budou spolupracovat ve dvojicích
- Kompetence občanské: budou projevovat pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost
- Kompetence pracovní: budou dodržovat vymezená pravidla, adaptují se na změněné nebo nové pracovní podmínky

Organizace řízení učební činnosti:

- frontální výuka, individuální práce žáků, práce ve dvojicích

Použité techniky práce:

- warm-up aktivita – popis obrázku
- diskuze
- práce s textem

Pomůcky a materiály:

- pracovní list s úkoly
- list s textem
- tabule, fixy, počítač, interaktivní tabule

4. Příprava na hodinu

V této části podrobně popíšu jednotlivé části a aktivity, které budu používat v hodině. Ke každé aktivitě uvedu také čas, který budu věnovat jednotlivým částem hodiny, a obrázky jednotlivých úkolů. Řešení těchto úkolů je součástí příloh k této práci.

0. – 5. minuta

V úvodní části hodiny promítnu dětem na interaktivní tabuli obrázek Jindřicha VIII. Nebudu jim říkat, o koho se jedná. Budou se snažit na to přijít sami pomocí popisu obrázku. Začneme jednoduchými otázkami jako: „*Is it a man or a woman? Is he poor or rich? How old is he? What is he wearing? Where does he live? When did he live? Was he intelligent?*” Těmito a dalšími podobnými otázkami dojdeme k tomu, že je to pravděpodobně velmi bohatý muž, který žil v minulosti. Pokud nikdo nebude muže na obrázku znát, nakonec jim prozradím, že se jedná o Jindřicha VIII. a právě o něm se si budeme dnešní hodinu povídat. Cílem této aktivity je děti motivovat k tomu, že se budou chtít o postavě Jindřicha VIII. dozvědět více a také zaktivujeme anglickou slovní zásobu. Pro dokreslení aktivity přikládám obrázek Jindřicha VIII., o kterém se budeme bavit.

Obrázek 1 – obrázek Jindřich VIII.

<http://www.luminarium.org/renlit/henry8petworth.jpg>

5. – 10. minuta

V následující části dětem rozdám anglický text, který obsahuje další informace o Jindřichově životě a o jeho manželkách. Text je rozdělen do tří částí. S každou částí textu budeme pracovat samostatně. Nejdříve žáky požádám, aby si přečetli část textu označenou jedničkou. V této části se píše o tom, jak Jindřich vypadal a jak působil na ostatní lidi. Po přečtení této ukázky se zeptám, jestli s tímto názorem také souhlasí, jestli na ně na obrázku působil podobně: „*Do you agree with the opinion. Does he look scary?*” Poté nechám žáky chvíli diskutovat.

10. – 25. minuta

V této části mají žáci za úkol si přečíst další část textu. Nejdříve si však text projdou rychle a najdou všechna slovesa, která podtrhnou. Řekneme si, že se jedná o minulý čas a žáci s mojí pomocí zopakují, jak se minulý čas tvoří a kdy ho používáme. Následně rozdám pracovní list se čtyřmi cvičeními. Jako první udělají cvičení na nepravidelná slovesa. Jejich úkolem je doplnit chybějící místa. V každém řádku je napsané sloveso v jednom tvaru a žáci mají za úkol doplnit další dva tvary nepravidelných sloves.

1. Fill the missing verb forms

Infinitive	Past simple	Past participle
1. <u>grow</u>	_____	_____
2. <u>lose</u>	_____	_____
3. _____	_____	built
4. _____	<u>fell</u>	_____
5. _____	dreamt	_____
6. _____	meant	_____
7. _____	held	_____
8. _____	_____	spent
9. _____	_____	forgotten
10. _____	_____	broken

Obrázek 2 – Cvičení na nepravidelná slovesa – vytvořeno autorkou práce.

Kdo bude mít cvičení hotové, přijde si k počítači nepravidelná slovesa zkontrolovat. Poté si ještě jednou přečtou text a budou pokračovat v dalším cvičení. Ve druhém cvičení mají za úkol napsat otázky v minulém čase na zadané odpovědi. Než žáci začnou pracovat, zkusíme si první otázku vytvořit společně a případně žákům povysvětlím, jak se tvoří otázky v minulém čase. Myslím, že toto cvičení je pro některé složité, proto je nechám na tomto cvičení pracovat ve dvojicích. Jednu dvojici požádám, aby šla za tabuli, a zpracují cvičení tam. Až bude mít dvojice za tabulí cvičení připravené, tabuli otočíme a cvičení společně zkontrolujeme. Případné chyby si vysvětlíme.

2. Write the questions. Use the text (1, 2) to help you.

1. _____ ? - Handsome and clever.
2. _____ ? - Sport, music and dancing.
3. _____ ? - Six wives.
4. _____ ? - In 1491.
5. _____ ? - Tudor age.
6. _____ ? - Family name.
7. _____ ? - In 1547.
8. _____ ? - Three.

Obrázek 3 – Cvičení na tvoření otázek – vytvořeno autorkou práce.

25. – 40. minuta

V této části hodiny si žáci přečtou zbývající část textu. Tento text se zabývá Jindřichovými manželkami. V textu jsou podtržena tři slova, která odhadují, že žáci znát nebudou. Jejich úkolem bude podle kontextu odhadovat, co jednotlivá slova asi znamenají. Pokud nebudou vědět, budu se snažit jim slova nějak jinak přiblížit. Následně vypracují z pracovního listu cvičení číslo 3. Toto cvičení je zaměřené na porozumění textu. Žáci mají rozhodnout, jestli jsou jednotlivá tvrzení pravda nebo lež. Nakonec toto cvičení společně ústně zkontrolujeme. Budu vyvolávat jednotlivé žáky, kteří přečtou tvrzení a rozhodnou, jestli je pravdivé nebo ne. Pokud nebude pravdivé, pokusí se tvrzení říct tak, aby pravdivé bylo.

3. Decide if the statements are true or false. Write the correct statements if it's false.

1. Anne Boleyn was Henry's first wife.
2. Henry divorced Catherine of Aragon.
3. Henry became head of the Church of England.
4. Anne Boleyn was mother of Elizabeth.
5. Three wives were beheaded.
6. Anne of Cleves lived in Belgium.
7. Catherine Parr became a widow.

Obrázek 4 – Cvičení na porozumění textu – vytvořeno autorkou práce.

Podle zbývajících času se rozhodnu, jestli žáci poslední cvičení z pracovního listu udělají ještě ve škole nebo jim ho zadám za domácí úkol. Čtvrté cvičení se týká třetí části textu a je tedy také zaměřeno na manželky Jindřicha VIII. Úkolem je manželky seřadit do správného pořadí, jak se staly Jindřichovými manželkami. Dále mají doplnit informace o tom, co se s nimi stalo.

4. Complete the information about Henry's wife. Were they divorced, executed, etc.? Put them in the correct order.

☐		☐		☐	
	Catherine of Aragon		Catherine Parr		Anne Boleyn
<hr/>					
☐		☐		☐	
	Anne of Cleves		Kathryn Howard		Jane Seymour
<hr/>					

Obrázek 5 – Cvičení na Jindřichovy manželky -

<http://www.primaryresources.co.uk/history/history3.htm>

40. – 45. minuta

V poslední části hodiny uděláme shrnutí toho, co se žáci dozvěděli o panovníkovi Jindřichovi VIII. a jeho manželkách.

5. Průběh a reflexe hodiny

V této kapitole se budu podrobně věnovat popisu hodiny, kterou jsem odučila podle vypracované metodiky. Rozhodla jsem se, že přípravu využiji v jedné hodině angličtiny v osmé třídě. V této třídě je celkem dvanáct žáků, z nichž několik žáků má podprůměrné znalosti anglického jazyka, co se týče mluveného projevu a schopnosti použít gramatická pravidla. Tito žáci plní těžko úkoly i s mojí pomocí, dělají zásadní a časté chyby. Z toho důvodu jsem počítala s tím, že u některých cvičení zřejmě dojde ke zdržení. O tom, že bude hodina anglického jazyka probíhat jinak než obvykle, jsem žáky informovala dopředu. Neprozradila jsem jim téma, ale řekla jsem jim, že se v hodině anglického jazyka dozví také něco z historie Anglie. Žáci tedy byli plni očekávání, co se bude dít, když jsem přišla do třídy.

Na začátku jsem jim podle plánu promítla na tabuli obrázek Jindřicha VIII. Čekala jsem na jejich reakce a očekávala jsem, že panovníka poznají. To se ale nestalo. Začali jsme nejdříve s obecným popisem obrázku.

T (teacher): “Who can you see? Is it a man or a woman?”

P (pupil): “It is a man.”

T: “How old is he? Is he old or young?”

P: “He is old.”

T: “Where does he live according to his clothes? Is he rich or poor?”

P: “I think he is rich and he lives in a castle.”

T: “Do you know this man? In which country did he live?”

P: “Yes, I know him. He lived in Austria.”

T: “No, it isn't true. Think, we are having an English lesson now. Where could he live?”

P: “In England?”

T: “Yes, of course. Do you know some English rulers?”

P: “Alžběta I.”

T: “Ok, Elizabeth the first, and do you know the name of her father?”

P: “No.”

Nakonec jsem musela žákům prozradit, že se jedná o Jindřicha VIII. Ptala jsem se, jestli o něm něco vědí, jestli o něm už někdy slyšeli. Neslyšeli. Byla jsem ráda, že se alespoň dozvědí v hodině něco nového, i když jsem s malými znalostmi o něm už počítala. Obrázek jsem stále nechala promítnutý na ploše a rozdala jsem žákům do dvojic list s textem. Jak už jsem psala výše, ve třídě se nachází několik podprůměrných žáků, proto jsem se rozhodla pro práci ve dvojicích. Žáci byli rozděleni tak, aby si mohli vzájemně pomáhat. Ve dvojicích si žáci přečetli první část textu a následně jsem se zeptala, jestli souhlasí s názorem uvedeným v textu, že Jindřich působil na ostatní děsivě a lidé se ho báli. Zeptala jsem se jich, jestli by se ho také báli. Došli jsme společně k názoru, že nyní se ho nikdo nebojí, ale kdyby žili v té době a znali ho, pravděpodobně by se ho báli. Nejvíce je však zaujalo, že jako mladý sportoval a byl hezký. To nemohli pochopit, že mohl hrát tenis. Mínusem této aktivity bylo, že často žáci nevěděli, jak něco říct anglicky a spíše diskuze probíhala v češtině. Slabších žáků jsem se zeptala anglicky a oni mi odpověděli česky, ale snažili jsme se společně dát dohromady větu i v angličtině. Ale byla jsem ráda, že i slabší žáci se snažili zapojovat, protože v běžných hodinách jsou většinou pasivní.

V další části si žáci četli druhou část textu a podtrhávali v něm všechna slovesa. To, že se jedná o slovesa v minulém čase, poznali hned. Poté jsme si zopakovali, jak se tvoří minulý čas – oznamovací věta, zápor a hlavně otázka. Minulý čas jsme opakovali na začátku školního roku, proto nebyl v tomto případě problém. Rozdala jsem jim pracovní listy, kde vypracovali první úkol, který se týkal nepravidelných sloves. Každé sloveso bylo dané v jednom tvaru a žáci měli za úkol doplnit zbývající dva tvary. Tento úkol také problémy nedělal, protože na nepravidelná slovesa psali testy velmi často. V opravování tohoto úkolu jsem proti přípravě udělala drobnou změnu. Kdo měl tento úkol hotový, zvedl ruku, a v rychlosti jsem mu úkol opravila. Pokud to měl bez chyby, dala jsem mu malou jedničku. Žáci jsou zvyklí, že za tři malé jedničky dostávají jednu velkou jedničku

za práci v hodině do žákovské knížky. Proto se mě hned při zadání úkolů ptali, jestli můžou dostat malou jedničku, a proto jsem také změnila kontrolu.

S dalším úkolem však nastal problém, i když pracovali ve dvojici. Žáci měli zadané odpovědi a měli k nim vymyslet otázky. Jeden žák šel dobrovolně psát úkol k počítači. Jeho otázky jsme si potom promítli na interaktivní tabuli a společně jsme hledali chyby a vymýšleli správné řešení. U tohoto úkolu jsme se zdrželi nejdéle. Někteří, i když jsme si předtím minulý čas zopakovali, nedokázali otázku vytvořit, proto jsme si vše vysvětlovali ještě jednou. Nejčastějším problémem u tohoto úkolu bylo, že si někteří vůbec nepamatovali, že v otázce u minulého času používáme pomocné sloveso *did*. Musela jsem tedy žákům opět vysvětlit od začátku, kam v otázce toto pomocné sloveso patří. Dále žákům nebyl jasný rozdíl mezi otázkami *yes-no* a *wh-* otázkami. Problém nastal i v případě, když v některých větách měli použít *was* a vytvořit otázku. Nemohli si uvědomit, že v případě *was* a *were* se tvoří otázka rozdílným způsobem. Nakonec jsme se zdrželi tímto úkolem tak dlouho, že další úkoly jsme za hodinu už nestihli.

Chtěla jsem však vyzkoušet všechny úkoly, proto jsem se žáků zeptala, jestli je to bavilo a chtěli by v tom pokračovat i další hodinu. Souhlasili, a tak jsme pokračovali i příště.

Na začátku druhé hodiny jsem opět promítla obrázek Jindřicha VIII. a zopakovali jsme si, co se dozvěděli minulou hodinu. Znovu jsem se zeptala, koho na obrázku vidí, kdo to byl, kde žil, proč je významný, co si o něm pamatují. Pamatovali si zejména, že rád jedl a jako mladý hrál tenis. Využila jsem toho, že už nám moc úkolů nezbývalo, a ukázala jsem žákům své soukromé fotografie sídla Jindřicha VIII. paláce Hampton Court, který jsem navštívila. Žáky to zaujalo. Poté jsme se už vrátili k pracovnímu listu a textu. Nyní žáci četli třetí část textu, kde byla podtržena slova, kterým jsem myslela, že nebudou rozumět – jednalo se o slova *divorce*, *beheaded* a *widow*. Někteří mě však překvapili, protože slovíčka znali a vysvětlili je sami ostatním, kterým slovíčka nebyla povědomá. V dalším cvičení měli žáci zadaných sedm tvrzení, o kterých měli rozhodnout, jestli jsou pravdivá nebo ne. S tímto cvičením žádný problém nebyl. Žáci stále pracovali ve dvojicích

a toto cvičení měli hotové rychle. Potom jsme si cvičení zkontrolovali společně. Pokud některé tvrzení nebylo pravdivé, opravili jsme ho tak, aby bylo správné.

Poslední cvičení se týkalo Jindřichových manželek. Manželky měli žáci seřadit podle toho, jak si je Jindřich VIII. bral za manželky. Ke každé manželce měli také doplnit, co se s nimi stalo. Jestli byly popraveny nebo se s nimi rozvedl nebo v případě poslední manželky, že se stala vdovou. Ani s tímto cvičením problém nebyl. Žáci ho zvládli velmi rychle a poté jsme ho společně zkontrolovali.

Na konci hodiny jsme udělali shrnutí, co si z obou hodin zapamatovali, a co se dozvěděli nového. Vzhledem k tomu, že předtím prý o Jindřichovi VIII. nikdy neslyšeli, byly pro ně všechny informace nové. Nakonec jsem se jich ptala, jestli je hodiny bavily a jestli jim přišlo, že byly k něčemu dobré. Většinou odpověděli, že je hodina bavila a přišlo jim to zajímavé.

I mně se hodina zdála zajímavá, žáci dobře spolupracovali. I když mě mrzelo, že při diskuzích často mluvili česky a někteří se vůbec nesnažili mluvit v angličtině. Zjistila jsem také, že u cvičení, které se týkalo pochopení textu, nebyl většinou problém. Ovšem cvičení, která byla zaměřená na gramatiku, zejména na otázky v minulém čase, problém byl a zbytečně jsme se u něj zastavili. To bylo také důvodem, proč jsme všechna cvičení nestihli během jedné hodiny. Nakonec mi to ale příliš nevadilo, protože jsme se mohli u Jindřicha VIII., kterého považuji za velmi zajímavého panovníka, zastavit déle a mohla jsem žákům ukázat i fotografie jeho sídla, což bych během jedné hodiny nestihla.

Závěr

Cílem práce bylo ukázat možnosti výuky dějepisu a anglického jazyka prostřednictvím metody CLIL na jedné vyučovací hodině. Tento záměr byl splněn pouze částečně, protože mnou vytvořená příprava bohužel nebyla na jednu vyučovací hodinu, ale na hodiny dvě. Bylo to způsobené především tím, že žáci nedokázali splnit jedno gramatické cvičení tak rychle, jak jsem očekávala. Hodina byla z hlediska jazyka koncipovaná jako opakovací. Bohužel některým žákům musela být gramatika minulého času a především tvoření otázek vysvětlena ještě jednou. Celkově si ovšem nemyslím, že by tato situace byla velkým problémem. Druhou hodinu jsme se alespoň mohli probírané látce věnovat detailněji. Podle ohlasů žáků je hodina bavila a získali tak nové informace, ke kterým by se zřejmě jinak na naší základní škole nedostali. Hodiny probíhaly v klidu, žáci dobře spolupracovali a téma je strhávalo k diskuzi. Proto doufám, že si z hodiny něco odnesli a budou si pamatovat i do budoucna.

Příprava na hodinu a využití této metody byla pro mě velkou výzvou, abych správně propojila výuku anglického jazyka a dějepisu. Ale příprava na hodinu mě velice bavila. I v samotné hodině se mi pracovalo dobře a myslím, že určitě se budu snažit metodu CLIL zapojovat do výuky svých předmětů. Metoda CLIL není na našich školách příliš rozšířena a myslím, že by bylo prospěšné, kdyby se tato metoda začala využívat více.

Seznam použité literatury

BAĎDAK, N., MÍNGUEZ, M. L. G., OBERHEIDT, S.: *Content and Language Integrated Learning (CLIL) at School in Europe*. Brusel: Eurydice, 2006.

KOLEKTIV AUTORŮ: *Metodický poradník učitele cizího jazyka*, Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně, 2013.

MEHISTO, P., MARSH, D., FRIGOLD, M. *Uncovering CLIL*. Oxford: Macmillan, 2008.

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání. Ukaž, co umíš. Brtnice: ZŠ a MŠ Brtnice, 2016.

ŠMÍDOVÁ, T., TEJKALOVÁ, L., VOJTKOVÁ, N.: *CLIL ve výuce. Jak zapojit cizí jazyky do vyučování*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání, 2012.

Internetové zdroje

CLIL a Rámcové vzdělávací programy. *Metodický portál RVP*. [online]. [2013 cit. 2017-01-29]. Dostupné z WWW: <http://clanky.rvp.cz/clanek/k/z/17569/CLIL-A-RAMCOVE-VZDELAVACI-PROGRAMY.html/>.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [online]. Národní ústav pro vzdělávání, [2016 cit. 2017-01-30]. Dostupné z WWW: http://www.nuv.cz/uploads/RVP_ZV_2016.pdf.

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Obrázek Jindřich VIII. Převzato:

<http://www.luminarium.org/renlit/henry8petworth.jpg>.

Obrázek 2 - Cvičení na nepravidelná slovesa – vytvořeno autorkou práce.

Obrázek 3 – Cvičení na tvoření otázek – vytvořeno autorkou práce.

Obrázek 4 – Cvičení na porozumění textu – vytvořeno autorkou práce.

Obrázek 5 – Cvičení na Jindřichovy manželky. Převzato:

<http://www.primaryresources.co.uk/history/history3.htm>.

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Text Jindřich VIII.

Příloha č. 2 – Pracovní list s úkoly.

Příloha č. 3 – Řešení pracovního listu.

Přílohy

Příloha č. 1 – Text Jindřich VIII.

In: http://www.bbc.co.uk/schools/primaryhistory/famouspeople/henry_viii/

1) Why do people remember Henry?

Paintings of Henry VIII show a big, fierce-looking man in fine clothes. He looks scary, and many people were scared of him. If the King did not get his way, he got cross. People who made him cross risked having their heads chopped off!

As a young man, Henry was handsome and clever. He was good at sport, music and dancing. He wanted to be a soldier and a famous king.

2) Why is Henry famous?

The king with six wives

Henry was the King of England who had six wives. But Henry did lots of other things besides marrying six times. He wanted to make England strong. Most of all, he wanted a son to be king after him.

When did he live?

Henry was born in 1491. In English history, the time when he and his family lived is known as the Tudor age. Tudor was Henry's family name.

Henry lived at a time of changes. People had new ideas in art, science and religion. They sailed off to explore new lands. Henry died in 1547. Three of his children ruled England after him.

3) Henry's six wives

Henry's divorce

Henry's first wife was Catherine of Aragon. She was a Spanish princess. In 1511, Catherine had a son, but the baby died.

Catherine and Henry had a daughter, Mary. But no son. So in 1533, Henry decided to divorce Catherine, so he could marry someone else.

Henry and the Church

Divorce was against the rules of the Roman Catholic Church. Most people in England were Christians, and members of this Church. Henry was too. But he broke the rules. He got his divorce. He made himself head of the Church in England.

Wives 2 and 3

Henry's second wife was Anne Boleyn. She had a daughter, Elizabeth. Henry turned against Anne, and she was beheaded in 1536.

Next Henry married Jane Seymour. In 1537, she had a son, Edward, but she died two weeks later. Henry was very sad.

Wives 4-5-6

Henry's fourth wife (1540) was Anne of Cleves, from Belgium. Henry had never seen her until she came to England for the wedding. He divorced her after six months.

He soon married again. His fifth wife was Catherine Howard. She was only 19. She was beheaded in 1542.

Henry's sixth wife was Catherine Parr, a *widow*. She looked after his children.

Příloha č. 2 – Pracovní list s úkoly.

1. Fill the missing verb forms

Infinitive	Past simple	Past participle
1. grow	_____	_____
2. lose	_____	_____
3. _____	_____	built
4. _____	fell	_____
5. _____	dreamt	_____
6. _____	meant	_____
7. _____	held	_____
8. _____	_____	spent
9. _____	_____	forgotten
10. _____	_____	broken

2. Write the questions. Use the text (1, 2) to help you.

1. _____? - Handsome and clever.
2. _____? - Sport, music and dancing.
3. _____? - Six wives.
4. _____? - In 1491.
5. _____? - Tudor age.
6. _____? - Family name.
7. _____? - In 1547.
8. _____? - Three.

3. Decide if the statements are true or false. Write the correct statements if it's false.

1. Anne Boleyn was Henry's first wife.
2. Henry divorced Catherine of Aragon.
3. Henry became head of the Church of England.
4. Anne Boleyn was mother of Elizabeth.
5. Three wives were beheaded.
6. Anne of Cleves lived in Belgium.
7. Catherine Parr became a widow.

4. Complete the information about Henry's wife. Were they divorced, executed, etc.? Put them in the correct order.

Catherine of Aragon

Catherine Parr

Anne Boleyn

Anne of Cleves

Kathryn Howard

Jane Seymour

Příloha č. 3 – Řešení pracovního listu.

1. Fill the missing verb forms

Infinitive participle	Past simple	Past
1. grow	grew	grown
2. lose	lost	lost
3. build	built	built
4. fall	fell	fallen
5. dream	dreamt	dreamt
6. mean	meant	meant
7. hold	held	held
8. spend	spent	spent
9. forget	forgot	forgotten
10. break	broke	broken

2. Write the questions. Use the text (1, 2) to help you.

1. How was he?/ How was he look like? - Handsome and clever.
2. What did he like? - Sport, music and dancing.
3. How many wives did he have? - Six wives.
4. When was he born? - In 1491.
5. What was/ is the name of his age? - Tudor age.
6. What did Tudor mean? - Family name.
7. When did he die? - In 1547.
8. How many children did he have? - Three.

3. Decide if the statements are true or false. Write the correct statements if it's false.

1. Anne Boleyn was Henry's first wife. **F** – She was Henry's second wife.
2. Henry divorced with Catherine of Aragon. **T**
3. Henry became head of the Church in England. **T**
4. Anne Boleyn was mother of Elizabeth. **T**
5. Three wives were beheaded. **F** – Two wives were beheaded.
6. Anne of Cleves lived in Belgium. **T**

7. Catherine Parr became a widow. **T**

4. Complete the information about Henry's wife. Were they divorced, executed, etc.? Put them in the correct order.

1.

Catherine of Aragon

DIVORCED

6.

Catherine Parr

WIDOW

2.

Anne Boleyn

EXECUTED

4.

Anne of Cleves

DIVORCED

5.

Kathryn Howard

EXECUTED

3.

Jane Seymour

DIED